

Materiał informacyjny dotyczący rozliczania projektów według reguły proporcjonalności w Programie Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój

Materiał stanowi interpretację *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* (dalej: *Wytyczne*) w części dotyczącej końcowego rozliczenia finansowego projektu proporcjonalnie do stopnia osiągnięcia założeń merytorycznych projektu, co jest określane jako „reguła proporcjonalności”. Ma on charakter **instruktażowy** i zawiera wskazówki zarówno dla beneficjentów PO WER jak i instytucji odpowiedzialnych za wdrażanie programu

Problematyka rozliczania rezultatów w projektach PO WER wynika z umowy o dofinansowanie projektu, wniosku o dofinansowanie projektu oraz *Wytycznych (podrozdział 6.17 i 8.8)*, które to dokumenty są wiążące dla stron umów o dofinansowanie, tj. zarówno dla beneficjentów PO WER jak i instytucji odpowiedzialnych za wdrażanie programu.

Materiał został opracowany na podstawie *Wytycznych* z dnia 19 września 2016 r., które weszły w życie z dniem 14 października 2016 r

Warszawa, czerwiec 2017 r.

Opracowano w Departamencie Europejskiego Funduszu Społecznego

Wytyczne dotyczące kwalifikowalności wydatków na lata 2014-2020 (rozdz. 6.17 Rozliczanie efektów projektu) stanowią, iż właściwa instytucja będąca stroną umowy o dofinansowanie, w tejże umowie zobowiązuje beneficjenta do osiągnięcia i zachowania wskaźników produktu oraz rezultatu zgodnie z zatwierdzonym wnioskiem o dofinansowanie.

Nieosiągnięcie lub niezachowanie wskaźników określonych we wniosku o dofinansowanie może oznaczać nieprawidłowość oraz skutkować nałożeniem korekty finansowej. Dalej Wytyczne zobowiązują IZ PO do określenia w wytycznych programowych lub umowie o dofinansowanie sposobu weryfikacji i metody zatwierdzania stopnia osiągnięcia wskaźników w ramach danego PO, z zastrzeżeniem zapisów rozdziału 8.8 Wytycznych (rozdz. 6.17 pkt 2). Przy czym warunki monitorowania wskaźników określa IZ PO na podstawie wytycznych horyzontalnych w zakresie trybu i zakresu sprawozdawczości oraz monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych.

W odniesieniu do projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na potrzeby rozliczenia osiągniętych efektów Wytyczne (rozdz. 8.8) definiują regułę proporcjonalności. Zgodnie z zapisami Wytycznych na etapie końcowego wniosku o płatność projekt rozliczany jest pod względem finansowym proporcjonalnie do stopnia osiągnięcia założeń merytorycznych określonych we wniosku o dofinansowanie projektu (Wytyczne rozdz. 8.8 pkt 2).

W przypadku niespełnienia kryterium zatwierdzonego przez komitet monitorujący PO lub w przypadku niespełnienia celu projektu właściwa instytucja będąca stroną umowy może uznać wszystkie lub odpowiednią część wydatków dotychczas rozliczonych w ramach projektu za niekwalifikowalne (Wytyczne rozdz. 8.8 pkt 2).

1. Co to jest reguła proporcjonalności?

Jest to PROCEDURA określona w Wytycznych (podrozdział 6.17 i 8.8) do zastosowania przez IP (stronę umowy o dofinansowanie projektu) na etapie końcowego rozliczenia projektu.

2. Co jest podstawą do rozliczenia finansowego projektu według reguły proporcjonalności?

Podstawą do zastosowania w projekcie reguły proporcjonalności jest niezrealizowanie w pełni założeń merytorycznych wynikających z ostatniej zatwierdzonej wersji wniosku o dofinansowanie.

3. Co to są założenia merytoryczne?

Założenie merytoryczne, do spełnienia których odwołuje się reguła proporcjonalności rozumiane są szeroko. W pierwszej kolejności będą to oczekiwania względem projektu wynikające z kryteriów ustanowionych w konkursie, których spełnienie warunkowało lub zwiększało szansę uzyskania dofinansowania rozliczanego projektu. Do założeń merytorycznych projektu należy także zaliczyć przyjęty harmonogram jego realizacji.

- Spełnienie kryterium ustanowionego przez KM PO
- Osiągnięcie celu projektu

Pomiar WSKAŹNIKÓW zdefiniowanych w projekcie

Założenia projektowe wynikają wprost z celu projektu, którego spełnienie warunkuje powodzenie projektu, w tym uzasadnia przyznanie otrzymanego dofinansowania. Pomiaru celu projektu, jak również weryfikacji spełnienia przez projekt deklarowanych kryteriów dokonuje się za pośrednictwem wyznaczonych wskaźników pomiaru. Kwantyfikują one przyjęte w projekcie założenia merytoryczne. W każdym wniosku o dofinansowanie w pkt 3.1.1 beneficjenci zobowiązani są do zdefiniowania odpowiednich wskaźników obrazujących rezultaty projektu odpowiadające za zrealizowanie koncepcji merytorycznej projektu.

Poniższa tabela prezentuje zakres i format, wg którego beneficjenci planują wskaźniki i ich wartości docelowe we wniosku o dofinansowanie. Na przykładzie zakresu wsparcia ujętego w poniższej tabeli, w niniejszym opracowaniu zaprezentowana zostanie procedura rozliczenia projektu z zastosowaniem reguły proporcjonalności.

III. OPIS PROJEKTU W KONTEKŚCIE WŁAŚCIWEGO CELU SZCZEGÓŁOWEGO PO WER
(maksymalnie 10 000/15 000 znaków + ewentualnie 10 000 znaków na pkt 3.3)

3.1 Zgodność projektu z właściwym celem szczegółowym PO WER

3.1.1 Wskaźniki realizacji celu

- Wskaż cel szczegółowy PO WER, do którego osiągnięcia przyczyni się realizacja projektu
- Określ, w jaki sposób mierzona będzie realizacja wskazanego celu – ustal wskaźniki realizacji celu – wskaźniki rezultatu i produktu
- Określ jednostkę pomiaru wskaźników
- Określ wartość bazową wskaźnika rezultatu (stan wyjściowy projektu) i jego wartość docelową (której osiągnięcie będzie uznane za zrealizowanie wskazanego celu)
- Określ wartość docelową wskaźnika produktu, powiązanego ze wskaźnikiem rezultatu
- Określ, w jaki sposób i na jakiej podstawie mierzone będą wskaźniki realizacji celu (ustal źródło weryfikacji/pozyskania danych do pomiaru wskaźnika oraz częstotliwość pomiaru)

Wskaźnik realizacji celu	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa wskaźnika			Wartość docelowa wskaźnika		
		K	M	O	K	M	O

Cel szczegółowy PO WER: Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 r. ż. bez pracy, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET)

Nr	Wskaźniki rezultatu							
1	Liczba osób poniżej 30 lat, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	0	0	0	60	40	100
Źródło danych do pomiaru wskaźnika		Deklaracje udziału w projekcie, listy obecności na zajęciach, raport z egzaminów.						
Sposób pomiaru wskaźnika		Pomiar comiesięczny. Pomiar wstępny – na początku realizacji (analiza poziomu kompetencji). Pomiar raz na m-c – monitoring dotychczas podpisanych deklaracji udziału, list obecności, raportów prowadzących zajęcia, monitoring wyników egzaminów i uzyskanych certyfikatów. Pomiar na koniec realizacji – porównanie z pomiarem wstępnym.						
2	Efektywność zatrudnieniowa uczestników projektu (ogółem)	%	0	0	0	43%	43%	43%
Źródło danych do pomiaru wskaźnika		Na podstawie przedstawionych przez uczestników umów o pracę lub umów cywilno-prawnych – w zależności od rodzaju zawartej umowy.						
Sposób pomiaru wskaźnika		Pomiar będzie dokonywany wśród uczestników, którzy podjęli zatrudnienie na okres minimum 3 m-cy oraz uczestników, którzy podjęli prowadzenie działalności gospodarczej w okresie do 3 miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie (zgodnie z metodologią mierzenia efektywności zatrudnieniowej). Uczestnicy zostaną zobowiązani do dostarczenia do biura projektu kopii umów lub wypisu z rejestru i dowodu opłacenia składek ZUS (w przypadku założenia działalności gospodarczej)						
3	Efektywność zatrudnieniowa uczestników projektu w odniesieniu do osób o niskich kwalifikacjach	%	0	0	0	36%	36%	36%
Źródło danych do pomiaru wskaźnika		Na podstawie przedstawionych przez uczestników umów o pracę lub umów cywilno-prawnych – w zależności od rodzaju zawartej umowy.						
Sposób pomiaru wskaźnika		Pomiar będzie dokonywany wśród uczestników, którzy podjęli zatrudnienie na okres minimum 3 m-cy oraz uczestników, którzy podjęli prowadzenie działalności gospodarczej w okresie do 3 miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie (zgodnie z metodologią mierzenia efektywności zatrudnieniowej).						
4	Efektywność zatrudnieniowa uczestników projektu w odniesieniu do osób niepełnosprawnych	%	0	0	0	17%	17%	17%
Źródło danych do pomiaru wskaźnika		Na podstawie przedstawionych przez uczestników umów o pracę lub umów cywilno-prawnych – w zależności od rodzaju zawartej umowy.						
Sposób pomiaru wskaźnika		Pomiar będzie dokonywany wśród uczestników, którzy podjęli zatrudnienie na okres minimum 3 m-cy oraz uczestników, którzy podjęli prowadzenie działalności gospodarczej w okresie do 3 miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie (zgodnie z metodologią mierzenia efektywności zatrudnieniowej).						

5	Efektywność zatrudnieniowa uczestników projektu w odniesieniu do osób długotrwale bezrobotnych	%	0	0	0	35%	35%	35%
Źródło danych do pomiaru wskaźnika		Na podstawie przedstawionych przez uczestników umów o pracę lub umów cywilnoprawnych – w zależności od rodzaju zawartej umowy.						
Sposób pomiaru wskaźnika		Pomiar będzie dokonywany wśród uczestników, którzy podjęli zatrudnienie na okres minimum 3 m-cy oraz uczestników, którzy podjęli prowadzenie działalności gospodarczej w okresie do 3 miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie (zgodnie z metodologią mierzenia efektywności zatrudnieniowej).						
Nr	Wskaźniki produktu							
6	Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie	osoby				12	8	20
Źródło danych do pomiaru wskaźnika		Deklaracje udziału w projekcie, listy obecności, raporty prowadzących z działań merytorycznych, urzędowe zaświadczenia z PUP dotyczące bezrobocia i oświadczenia dotyczące statusu na rynku pracy.						
Sposób pomiaru wskaźnika		Pomiar dokonany z chwilą rozpoczęcia udziału osoby w projekcie.						
7	Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie	osoby				4	1	5
Źródło danych do pomiaru wskaźnika		Deklaracje udziału w projekcie, listy obecności, raporty prowadzących z działań merytorycznych, urzędowe zaświadczenia z PUP dotyczące bezrobocia.						
Sposób pomiaru wskaźnika		Pomiar dokonany z chwilą rozpoczęcia udziału osoby w projekcie.						
8	Liczba osób należących do kategorii NEET objętych wsparciem projektu	osoby				60	40	100
Źródło danych do pomiaru wskaźnika		Deklaracje udziału w projekcie, oświadczenia potwierdzające przynależność do kategorii NEET, raporty, listy obecności.						
Sposób pomiaru wskaźnika		Pomiar dokonany z chwilą rozpoczęcia udziału osoby w projekcie.						
9	Liczba osób należących do kategorii NEET w wieku 15-24 lata, objętych wsparciem w projekcie	osoby				54	36	90
Źródło danych do pomiaru wskaźnika		Urzędowe zaświadczenia w przypadku osób zarejestrowanych jako bezrobotne, deklaracje udziału w projekcie, oświadczenia potwierdzające przynależność do kategorii NEET, raporty, listy obecności.						
Sposób pomiaru wskaźnika		Pomiar dokonany z chwilą rozpoczęcia udziału osoby w projekcie.						
10	Liczba osób należących do kategorii NEET, dla których opracowano IPD	osoby				60	40	100
Źródło danych do pomiaru wskaźnika		Deklaracje udziału w projekcie, listy obecności, raporty z doradztwa, opracowane IPD, oświadczenia potwierdzające przynależność do kategorii NEET.						
Sposób pomiaru wskaźnika		W czasie doradztwa zawodowego na początku projektu – monitoring podpisanych deklaracji udziału, analiza udziału uczestników w doradztwie, raporty doradców zawodowych. Pomiar po zakończeniu realizacji zadania – monitoring IPD, listy obecności. Na koniec realizacji projektu – porównanie z pomiarem wstępnym.						
11	Liczba osób należących do kategorii NEET objętych wsparciem szkoleniowym w projekcie	osoby				60	40	100
Źródło danych do pomiaru wskaźnika		Deklaracje udziału w projekcie, listy obecności, dzienniki zajęć, raporty trenerów, listy osób przystępujących do egzaminów, certyfikaty.						
Sposób pomiaru wskaźnika		Przed szkoleniem – monitoring podpisanych deklaracji udziału, IPD (analiza wyboru szkoleń) Monitoring w trakcie realizacji (1-krotny) – listy obecności, dzienniki zajęć Na koniec realizacji szkoleń (do 1 m-ca po zakończeniu szkolenia) – na podstawie list obecności, dzienników zajęć, raportów trenerów, list egzaminacyjnych, wydanych certyfikatów Przyjęto 90% wskaźnik uczestnictwa (możliwość wcześniejszego podjęcia pracy przez uczestników projektu)						

12	Liczba osób należących do kategorii NEET objętych wsparciem doradczym i warsztatowym w ramach integracji z rynkiem pracy	osoby		60	40	100
Źródło danych do pomiaru wskaźnika		Listy obecności, raporty z doradztwa, poradnictwa zawodowego, warsztatów, szkoleń, mentoringu. Oświadczenia potwierdzające przynależność do kategorii NEET				
Sposób pomiaru wskaźnika		Przed rozpoczęciem wsparcia integracyjnego – monitoring deklaracji udziału, W trakcie wsparcia – monitoring list obecności, raportów, Na koniec realizacji wsparcia – na podstawie list obecności i raportów końcowych.				
13	Liczba osób należących do kategorii NEET, którzy odbyli staż zawodowy w ramach projektu	osoby		60	40	100
Źródło danych do pomiaru wskaźnika		Deklaracje udziału w projekcie, umowy stażowe, listy obecności na stażach, opinie opiekunów w trakcie stażu (comiesięczne) i po ich zakończeniu, oświadczenia potwierdzające przynależność do kategorii NEET.				
Sposób pomiaru wskaźnika		Przed rozpoczęciem staży – monitoring umów stażowych, deklaracji udziału, Pomiar w trakcie staży – monitoring realizacji staży, wizyty monitoringowe, listy obecności, informacje od opiekunów Na koniec realizacji staży – na podstawie list obecności i opinii końcowych,				
3.1.2 Wskaż cel główny projektu i opisz, w jaki sposób projekt przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego PO WER						
Zwiększenie kompetencji zawodowych związanych z branżą spawalniczą i pokrewną w zakresie wynikającym z IPD , umiejętności związanych z aktywnym poszukiwaniem pracy oraz aktywizacją zawodową poprzez staże oraz zapewnienie wysokiej jakości oferty zatrudnienia przez 100 osób z kategorii NEET.						

4. Kogo dotyczy reguła proporcjonalności?

Ponieważ reguła proporcjonalności to procedura końcowego rozliczenia finansowego projektu, wynikające z tego tytułu konsekwencje w postaci stwierdzonych wydatków niekwalifikowalnych podlegających zwrotowi, stanowią zobowiązanie finansowe beneficjenta, jako strony umowy o dofinansowanie projektu.

Jeżeli projekt realizowany był w partnerstwie, a za niezrealizowaną – na oczekiwanym poziomie – część projektu odpowiadał partner, w przypadku rozliczenia projektu z tytułu reguły proporcjonalności do zwrotu wydatków niekwalifikowalnych zobowiązany jest beneficjent, jako lider projektu odpowiedzialny za jego prawidłową realizację. Relacje pomiędzy beneficjentem a partnerem powinny zostać uregulowane w umowie partnerstwa.

5. Kiedy reguła proporcjonalności jest stosowana?

Regułę proporcjonalności stosuje się na zakończenie realizacji projektu w trzech nw. okolicznościach:

- 1) na zakończenie realizacji projektu
- 2) rozwiązania umowy z jednomiesięcznym okresem wypowiedzenia
- 3) rozwiązania umowy za porozumieniem stron.

6. Z czego wynika obowiązek beneficjentów do osiągnięcia zadeklarowanych wartości wskaźników?

Zobowiązanie do osiągnięcia wskaźników założonych we wniosku o dofinansowanie projektu wynika bezpośrednio z zapisów zawieranych umów o dofinansowanie (§4 ust. 1 pkt 1 minimalnego wzoru umowy o dofinansowanie, tj. cyt. „Beneficjent odpowiada za realizację projektu zgodnie z wnioskiem, w tym za osiągnięcie wskaźników produktu oraz rezultatu określonych we wniosku”). W umowie dookreśla się ponadto, iż w przypadku dokonywania zmian w projekcie beneficjent odpowiada za realizację projektu zgodnie z aktualnym wnioskiem o dofinansowanie (§4 ust. 1). Ww. zobowiązania dodatkowo uregulowane są w *Wytycznych* (rozdz. 6.17 pkt 1, rozdz. 8.8 pkt 1).

7. Czy reguła proporcjonalności dotyczy wszystkich wskaźników określonych w projekcie?

Nie. Reguła proporcjonalności nie dotyczy wskaźników określonych do rozliczenia kwot ryczałtowych ustalonych na zadania/działania (§ 6 pkt 4 wzoru umowy ryczałtowej).

W praktyce może także się okazać, iż projekt realizował wskaźnik, który nie wynikał bezpośrednio z koncepcji merytorycznej projektu, a przez to nie wpisywał się w cel projektu W konsekwencji jego niezrealizowanie pozostaje bez wpływu na powodzenie realizacji założeń merytorycznych projektu.

8. Czy reguła proporcjonalności ma zastosowanie w projektach rozliczanych kwotami ryczałtowymi?

Zgodnie z minimalnym wzorem umowy o dofinansowanie dla projektów rozliczanych według kwot ryczałtowych (§ 6 pkt 4) reguła proporcjonalności nie dotyczy wskaźników określonych do rozliczenia kwot ryczałtowych w poszczególnych zadaniach, tj. wskaźników określonych w części 4.2 wniosku o dofinansowanie. Dlatego, jak określono w *Wytycznych* (rozdz. 6.6.2 pkt 5), w projektach rozliczanych według kwot ryczałtowych w przypadku niezrealizowania w pełni założonych wskaźników produktu lub rezultatu objętych kwotą ryczałtową, uznawana jest ona za niekwalifikowalną.

Jeżeli jednak w projekcie, poza wskaźnikami rozliczającymi kwoty ryczałtowe, określono również inne wskaźniki monitorowania, podlegają one weryfikacji i rozliczeniu na zasadach ogólnych, tj. z uwzględnieniem zastosowania reguły proporcjonalności wynikającej z *Wytycznych* (rozdz. 8.8).

9. Czy można rozliczyć projekt według reguły proporcjonalności i zatwierdzić końcowy wniosek o płatność, jeżeli w projekcie były założone wskaźniki dotyczące utrzymania miejsc pracy/prowadzenia działalności gospodarczej?

Tak. Uregulowania dotyczące rozliczania projektów określone w umowach pomiędzy beneficjentem a Instytucją Pośredniczącą „z góry” wskazują maksymalne terminy, w jakich weryfikowane są i zatwierdzane przedkładane przez beneficjentów wnioski o płatność. Zgodnie z minimalnym wzorem umowy o dofinansowanie projektu (§11 pkt 9) po zakończeniu projektu beneficjent „zobowiązuje się przekazać w terminie ... dni kalendarzowych ostateczne dane na temat realizacji wskaźnika ... (nazwa wskaźnika) oraz (o ile dotyczy) stopnia spełnienia kryterium efektywności zatrudnieniowej lub społeczno-zatrudnieniowej, od czego jest uwarunkowane zatwierdzenie końcowego wniosku o płatność i rozliczenie projektu”. Choć okres monitorowania tych wskaźników może wykraczać poza obowiązujące terminy weryfikacji wniosku beneficjenta o płatność, nie wstrzymuje to jego zatwierdzenia. Natomiast monitorowanie tych wskaźników odbywa się poza systemem SL2014.

10. Czym jest trwałość rezultatów projektu?

Uregulowania *Wytycznych* (rozdział 8.8 pkt 1) wskazują na konieczność zachowania przez beneficjenta trwałości rezultatów projektu. Trwałość ta jest określona we wniosku o dofinansowanie projektu, w którym (o ile dotyczy) opisane jest czego dotyczy i jak długo obowiązuje. Trwałość może dotyczyć obowiązku utrzymania osiągniętych w projekcie rezultatów, np. utrzymania dziennego domu opieki po zakończeniu okresu realizacji projektu przez okres minimum równy okresowi realizacji projektu. Gdy projekt przewiduje trwałość rezultatów, beneficjent po okresie realizacji projektu jest zobowiązany do utrzymania tej trwałości, jak również do przedkładania do Instytucji Pośredniczącej dokumentów potwierdzających jej zachowanie. Zakres ww. dokumentów, częstotliwość ich przedkładania oraz termin ich przekazywania do Instytucji Pośredniczącej określone są indywidualnie przez IP, nie później niż na miesiąc przed zakończeniem realizacji projektu. Powyższe wynika z uregulowań określonych w minimalnym wzorach umów obowiązujących w PO WER (§10 pkt 3).

Trwałości rezultatów nie należy mylić z trwałością projektu wynikającą z przepisów wspólnotowych i *Wytycznych* (podrozdział 5.3).

11. Jak postąpić w przypadku niezrealizowania wskaźnika, dla którego we wniosku o dofinansowanie nie wskazano źródła pomiaru?

Co do zasady sposób pomiaru każdego wskaźnika powinien wynikać z zapisów wniosku o dofinansowanie. Zgodnie z obowiązującym formularzem wniosku o dofinansowanie w pkt 3.1.1 beneficjent zobowiązany jest dla każdego ze zdefiniowanych wskaźników określić źródło pomiaru wskaźnika. Instytucja oceniająca projekt odpowiada za rzetelną weryfikację i ocenę wniosku o dofinansowanie również w tym zakresie. Jeżeli na etapie oceny stopnia realizacji wskaźnika okaże się, iż we wniosku o dofinansowanie nie ustalono źródła pomiaru wskaźnika lub informacja w nim wskazana jest błędna, kwestie sporne dotyczące stopnia jego realizacji powinny być rozstrzygane/interpretowane na korzyść beneficjenta.

12. W jaki sposób zmierzyć stopień zrealizowania kryterium?

Jeżeli kryterium odnosi się do założeń merytorycznych projektu, pomiaru stopnia jego realizacji dokonuje się w oparciu o zdefiniowane w projekcie wskaźniki. Stąd ważnym jest, aby na etapie oceny wniosku o dofinansowanie, a następnie podpisania umowy dookreślić wskaźnik, za pomocą którego przeprowadzona zostanie ocena spełnienia kryterium.

13. Czy zastosowanie reguły proporcjonalności w końcowym rozliczeniu projektu jest obligatoryjne czy fakultatywne? Kto o tym decyduje?

Jak wynika z *Wytycznych* reguła proporcjonalności ma zastosowanie w końcowym rozliczeniu finansowym projektu, jeżeli nie zostały zrealizowane założenia merytoryczne projektu. Niemniej, w *Wytycznych* określono zarazem, iż o uznaniu w projekcie całości lub części wydatków za niekwalifikowalne z tytułu reguły proporcjonalności decyduje właściwa instytucja będąca stroną umowy o dofinansowanie. Oznacza to, iż pomimo zidentyfikowania przesłanek do rozliczenia projektu według reguły proporcjonalności, finalnie nie musi to oznaczać naliczenia wydatków niekwalifikowalnych z tego tytułu (np. w przypadku wystąpienia siły wyższej lub innych należycie uzasadnionych przez beneficjenta przyczyn nieosiągnięcia założeń projektu). Decyzja w tym zakresie należy do instytucji będącej stroną umowy o dofinansowanie i uwzględnia specyfikę realizowanego projektu.

14. Czy wszystkie wskaźniki w projekcie są tak samo ważne i trzeba je osiągnąć?

Kluczowe znaczenie w każdym projekcie mają wskaźniki bezpośrednio odpowiadające za realizację celów szczegółowych projektu, deklarowanych przez beneficjenta na etapie ubiegania się o dofinansowanie. Zgodnie z minimalnym zakresem umowy dla PO WER, każdy beneficjent zobowiązuje się do realizacji wskaźników założonych w projekcie. Z tego też względu niezrealizowanie jakiegokolwiek wskaźnika zdefiniowanego w projekcie stanowi naruszenie zapisów umowy o dofinansowanie i może wiązać się z obniżeniem przyznanego dofinansowania. Decyzje w tym zakresie podejmowane są indywidualnie przez instytucję nadzorującą dany projekt.

15. Czy możliwe jest niezrealizowanie części wskaźników, a mimo to rozliczenie pełnej kwoty przyznanego dofinansowania projektu?

Niezrealizowanie części wskaźników zdefiniowanych w projekcie oznacza nieosiągnięcie założeń merytorycznych projektu i jest podstawą do jego końcowego rozliczenia z zastosowaniem reguły proporcjonalności. Co do zasady wiąże się to z obniżeniem dofinansowania projektu proporcjonalnie do osiągniętych w nim założeń merytorycznych. Decyzję w tym zakresie podejmuje właściwa instytucja nadzorująca rozliczany projekt, tj. strona umowy o dofinansowanie. W dużym stopniu będzie ona zależała od oceny stanu faktycznego w indywidualnej sprawie. Może się bowiem okazać, iż część wskaźników zaplanowanych w projekcie nie jest wprost powiązanych z celem projektu, a przez to ich niezrealizowanie nie wpłynęło negatywnie na możliwości realizacji koncepcji merytorycznej projektu.

Wytyczne stanowią, iż za niekwalifikowalne z tytułu reguły proporcjonalności można uznać część lub całość wydatków rozliczonych w projekcie w zależności od zakresu niezrealizowanych założeń. Ponadto, *Wytyczne* dopuszczają możliwość odstąpienia przez instytucję nadzorującą projekt od żądania zwrotu środków uznanych za niekwalifikowalne z tytułu reguły proporcjonalności lub obniżenie ich wysokości, jeżeli beneficjent o to wnioskuje i należycie uzasadni przyczyny nieosiągnięcia założeń, w tym wykaże swoje starania zmierzające do osiągnięcia założeń projektu.

Szczególnym przypadkiem odstąpienia od żądania zwrotu środków uznanych za niekwalifikowalne z tytułu reguły proporcjonalności jest zidentyfikowanie działania siły wyższej, na którą beneficjent nie miał wpływu i nie mógł jej przewidzieć, a która bezpośrednio przyczyniła się do nieosiągnięcia założeń projektowych.

16. Jak traktować wskaźniki nadwykonane?

Wskaźniki nadwykonane uznawane są za wskaźniki zrealizowane w 100%. Nadwyżka nie zwiększa stopnia realizacji pozostałych wskaźników (np. nie jest zasadne wyciąganie średniej ze wszystkich osiągniętych wskaźników) i w żadnym razie nie jest podstawą do zwiększenia wartości rozliczonego dofinansowania w ramach projektu.

17. Czy reguła proporcjonalności dotyczy projektów pozakonkursowych powiatowych urzędów pracy?

Przesłanką do końcowego rozliczenia projektów według reguły proporcjonalności jest niezrealizowanie założeń merytorycznych projektu mierzonych za pomocą wskaźników. Reguła proporcjonalności w żaden sposób nie różnicuje beneficjentów według formy prowadzenia działalności, czy źródła jej finansowania. Dlatego, jeżeli zaistnieją stosowne przesłanki do rozliczenia projektu według reguły proporcjonalności, może ona być zastosowana również w projekcie pozakonkursowym realizowanym przez powiatowy urząd pracy.

18. METODOLOGIA wg reguły proporcjonalności

KROK 1 – Ocena możliwości zastosowania reguły proporcjonalności

Jak wynika z uregulowań *Wytycznych* (podrozdział 8.8), reguła proporcjonalności ma zastosowanie w przypadku nieosiągnięcia założeń merytorycznych projektu określonych we wniosku o dofinansowanie, w tym niespełnienie kryterium zatwierdzonego przez komitet monitorujący program operacyjny oraz nieosiągnięcie celu projektu. W obydwu sytuacjach ocena stopnia realizacji założeń projektu dokonywana jest z wykorzystaniem zdefiniowanych w projekcie wskaźników produktu i rezultatów. Zatem, niezrealizowanie wskaźnika w projekcie będzie punktem wyjścia do oceny przesłanek do rozliczenia projektu według reguły proporcjonalności. Wyjątkiem od tej zasady są wskaźniki odpowiadające za rozliczenie w projekcie kwoty ryczałtowej, jeżeli wynika to z umowy o dofinansowanie. *Wytyczne* (podrozdział 6.6) regulują, iż w przypadku projektów rozliczanych kwotami ryczałtowymi niezrealizowanie w pełni wskaźników rozliczających określoną kwotę ryczałtową oznacza uznanie jej za niekwalifikowalną. Dlatego, w zależności od zapisów umowy o dofinansowanie niezrealizowanie docelowej wartości wskaźnika będzie wiązało się albo z nierozliczeniem kwoty ryczałtowej bez stosowania reguły proporcjonalności, albo projekt rozliczony będzie według reguły proporcjonalności z zastrzeżeniem osiągnięcia minimum 50% założeń merytorycznych projektu w odniesieniu do zadań, o ile instytucja nadzorująca projekt nie zidentyfikuje działania siły wyższej lub w wyniku wyjaśnień beneficjenta nie odstąpi od żądania zwrotu wydatków niekwalifikowalnych z tego tytułu.

PRZYKŁAD 1

Rozwiązano umowę o dofinansowanie za porozumieniem stron w trybie §25 ust. 2, który stanowi, że:

„Instytucja Pośrednicząca może rozwiązać umowę z zachowaniem jednomiesięcznego okresu wypowiedzenia w przypadku gdy:

- 1) w zakresie postępu rzeczowego projektu stwierdzi, że zadania nie są realizowane lub ich realizacja w znacznym stopniu odbiega od umowy, w szczególności harmonogramu określonego we Wniosku;
- 2) beneficjent odmówi poddania się kontroli, o której mowa w § 18;
- 3) beneficjent w ustalonym przez Instytucję Pośredniczącą terminie nie doprowadzi do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości;
- 4) beneficjent nie przedkłada zgodnie z umową wniosków o płatność;
- 5) beneficjent w sposób uporczywy uchyla się od wykonywania obowiązków, o których mowa w §19 ust. 1”.

albo §26, który stanowi, że „Umowa może zostać rozwiązana w drodze pisemnego porozumienia stron na wniosek każdej ze stron w przypadku wystąpienia okoliczności, które uniemożliwiają dalsze wykonywanie postanowień zawartych w umowie”.

Ponadto, zgodnie z §27 ust. 2 i 3 „w przypadku rozwiązania umowy w trybie §25 ust. 2 i §26 beneficjent ma prawo do wykorzystania wyłącznie tej części otrzymanych transz dofinansowania, które odpowiadają prawidłowo zrealizowanej części projektu”. Przy czym „za prawidłowo zrealizowaną część projektu należy uznać część projektu rozliczoną zgodnie z regułą proporcjonalności, (...) **pod warunkiem, że beneficjent osiągnie co najmniej 50% założonych we wniosku rezultatów projektu odnoszących się do zadań przedstawionych przez beneficjenta jako wykonane i do rozliczenia**”.

Nazwa zadania	Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa	Wartość osiągnięta	Stopień realizacji (%)	Budżet projektu wg zadań (tys. PLN)	Wydatki rozliczone (tys. PLN)
Doradztwo zawodowe	Liczba osób biernych zawodowo, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, objętych doradztwem zawodowym	100	55	55%	200	120 (wg poniesionych wydatków uznanych za kwalifikowalne)
	Liczba osób należących do kategorii NEET, dla których opracowano IPD	100	50	50%		
Szkolenia	Liczba osób należących do kategorii NEET objętych wsparciem szkoleniowym w projekcie	90	36	20%	200	0
Staże zawodowe	Liczba osób należących do kategorii NEET, którzy ukończyli staż zawodowy w ramach projektu	80	32	20%	200	0
Pośrednictwo pracy	Liczba osób należących do kategorii NEET objętych wsparciem doradczym i warsztatowym w ramach integracji z rynkiem pracy	80	0	0%	200	0

W projekcie tylko w ramach jednego z czterech realizowanych zadań, tj. *Doradztwo zawodowe*, założone wartości docelowe wskaźników osiągnięte zostały na poziomie 50% i nieznacznie wyższym. W pozostałych zadaniach żaden z realizowanych wskaźników nie został osiągnięty. Oceniając możliwość rozliczenia w projekcie wydatków na podstawie §27 umowy o dofinansowanie, tj. odnoszących się do poprawnie zrealizowanej części projektu, stan faktyczny projektu uzasadnia takie rozliczenie tylko w ramach zadania *Doradztwo zawodowe*. Realizowane w nim były równorzędnie dwa wskaźniki osiągnięte na poziomie równym lub wyższym od wymaganego 50%, niemniej **ostateczna ocena nie jest wynikiem średniej matematycznej, ale dokonywana jest z uwzględnieniem analizy indywidualnego kontekstu i przyjętej w projekcie logiki wsparcia**.

W analizowanym przykładzie w odniesieniu do zadań: *Szkolenia*, *Staże zawodowe* i *Pośrednictwo pracy* brak jest podstaw do:

- rozliczenia projektu według reguły proporcjonalności,
- kwalifikowania części dofinansowania dotyczącego prawidłowo zrealizowanej części projektu z racji niespełnienia wymogów umowy o dofinansowanie

Zgodnie z §27 ust. 3, jeżeli w projekcie nie osiągnięto co najmniej 50% założonych we wniosku rezultatów projektu, ocenianych indywidualnie w ramach każdego z zadań, beneficjent nie ma możliwości rozliczenia dofinansowania przyznanego na oceniane zadanie. Jednocześnie, w przypadku zwrotu wcześniej otrzymanej zaliczki (dofinansowania) beneficjent jest zobowiązany do zwrotu tej zaliczki wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych liczonymi od dnia przekazania środków dofinansowania.

PRZYKŁAD 2

Zgodnie z *Wytycznymi* (rozdz. 6.6) projekty, których wartość dofinansowania wkładu publicznego (środków publicznych) nie przekracza wyrażonej w PLN równowartości kwoty 100 000 EUR obligatoryjnie rozliczane są za pomocą kwot ryczałtowych. W praktyce oznacza to, iż jedno zadanie stanowi jedną kwotę ryczałtową, do rozliczenia której beneficjent wyznaczył wskaźnik/wskaźniki w umowie o dofinansowanie (§6 pkt 3 minimalnego zakresu umowy o dofinansowanie projektu rozliczanego wg kwot ryczałtowych).

W przykładzie poniżej zdefiniowano 4 zadania, którym przyporządkowano po jednej kwocie ryczałtovej. Rozliczenie każdej z kwot ryczałtowych uwarunkowane jest zrealizowaniem na założonym poziomie wskaźnika/wskaźników wyznaczonych w umowie o dofinansowanie.

Nazwa zadania	Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa	Wartość osiągnięta	Stopień realizacji (%)	Kwota ryczałtowa (tys. PLN)	Wydatki kwalifikowalne (tys. PLN)
Doradztwo zawodowe	Liczba osób biernych zawodowo, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, objętych doradztwem zawodowym	100	100	100%	100	100
	Liczba osób należących do kategorii NEET, dla których opracowano IPD	100	100	100%		
Szkolenia	Liczba osób należących do kategorii NEET objętych wsparciem szkoleniowym w projekcie	90	90	100%	100	100
Staże zawodowe	Liczba osób należących do kategorii NEET, którzy ukończyli staż zawodowy w ramach projektu	80	80	100%	100	100
Pośrednictwo pracy	Liczba osób należących do kategorii NEET objętych wsparciem doradczym i warsztatowym w ramach integracji z rynkiem pracy	80	70	87,5%	100	0
	Liczba przedstawionych ofert pracy	90	90	100%	100	

Wskaźniki wyznaczone w umowie o dofinansowanie (§6 pkt 4) do rozliczenia kwot ryczałtowych w zadaniach *Doradztwo zawodowe* i *Szkolenia*, jak również w zadaniu *Staże zawodowe* zostały zrealizowane na założonym poziomie (100% wartości docelowej). Jest to podstawa do rozliczenia w całości kwot ryczałtowych w ramach tychże zadań.

Natomiast w zadaniu *Pośrednictwo pracy*, z uwagi na rezygnację z udziału w projekcie 30 uczestników projektu i niezrekrutowanie w to miejsce nowych osób, beneficjent nie zdołał osiągnąć zaplanowanej wartości docelowej wskaźnika rozliczającego ustaloną kwotę ryczałtową.

Analizując osiągnięte wartości wskaźników wyznaczonych do rozliczenia kwot ryczałtowych w poszczególnych zadaniach warto zwrócić uwagę, iż w zadaniu *Szkolenia* oraz w zadaniu *Staże zawodowe* uwzględniono ryzyko związane z rezygnacjami uczestników, wskazując jako cel mniejsze wartości docelowe względem liczby osób objętych wsparciem projektu w chwili jego rozpoczęcia. Tym samym w projekcie założone wartości wskaźników rozliczających kwoty ryczałtowe obarczone były niższym ryzykiem nieosiągnięcia, a przez to nierozliczenia ustalonych kwot ryczałtowych. Tylko w zadaniu *Pośrednictwo pracy*, które w harmonogramie projektu przewidziano na zakończenie działań aktywizacyjnych, w wartości docelowej nie uwzględniono ryzyka związanego np. z rezygnacjami. Wartość docelowa wskaźnika *liczba osób należących do kategorii NEET objętych wsparciem doradczym i warsztatowym w ramach integracji z rynkiem pracy* była tożsama z wartością określoną dla wskaźnika *liczba osób należących do kategorii NEET, którzy ukończyli staż zawodowy* w ramach projektu. Nieprzystąpienie do wsparcia doradczego wszystkich uczestników, którzy ukończyli staże spowodowało brak możliwości wypracowania wskaźnika rozliczającego ustaloną w zadaniu kwotę ryczałtową. Jednocześnie, w projekcie nie stwierdzono wystąpienia siły wyższej.

Powyższe skutkuje brakiem podstaw do rozliczenia kwoty ryczałtovej w zadaniu *Pośrednictwo pracy*.

KROK 2 – Ocena wykonania założeń projektu

W przypadku niezrealizowania wskaźników na poziomie założonym we wniosku o dofinansowanie, oraz wykluczeniem braku podstaw do zastosowania reguły proporcjonalności (krok 1), w projekcie należy zidentyfikować zadania, w których były one realizowane. Nieosiągnięcie założonego wskaźnika w danym zadaniu stanowi przesłankę do naliczenia w nim wydatków niekwalifikowalnych.

Na tym etapie oceny wykonania założeń projektu należy także zidentyfikować wskaźniki, które odpowiadały za spełnienie kryteriów konkursowych. Są one krytyczne z perspektywy realizacji założeń merytorycznych projektu.

Jeżeli w ramach jednego zadania nie zrealizowano więcej niż dwóch wskaźników, do wyliczenia wydatków niekwalifikowalnych w pierwszej kolejności należy uwzględnić wskaźnik, który odpowiadał za spełnienie kryterium konkursowego. Jeżeli takich wskaźników było więcej niż jeden, należy wybrać ten, który w większym stopniu przyczynił się do nieosiągnięcia celu projektu.

Analogicznie będzie w sytuacji, gdy w zadaniu nie zrealizowano dwóch i więcej wskaźników, ale żaden nie odpowiadał za spełnienie kryterium konkursowego. Na potrzeby wyliczenia wydatków niekwalifikowalnych należy wybrać wskaźnik, który w najwyższym stopniu przyczynił się do nieosiągnięcia celu projektu. Nie zawsze musi to być wskaźnik o najwyższym stopniu niezrealizowania, gdyż niektóre wskaźniki mogą pozostawać bez wpływu na realizację założeń merytorycznych projektu.

Zasadą jest, iż w każdym zadaniu, w którym nie zrealizowano co najmniej jednego z założonych w projekcie wskaźników, naliczane są wydatki niekwalifikowalne, z zastrzeżeniem kroku 3.

W zależności od logiki projektu oraz wskaźników, które nie zostały w projekcie zrealizowane, do wyliczenia wydatków niekwalifikowalnych mogą być wykorzystane różne wskaźniki, w zależności od zadania. Jeżeli np. nieosiągnięte wskaźniki realizowane były w ramach odrębnych zadań, do wyliczenia wydatków niekwalifikowalnych uwzględnia się wszystkie wskaźniki adekwatnie do zadania.

Wskaźniki nadwykonane uznawane są za wskaźniki zrealizowane w 100%.

PRZYKŁAD 3

Projekt rozliczany wg poniesionych wydatków. W projekcie realizowano 4 zadania. W ramach każdego z zadań postęp rzeczowy projektu obrazowały inne wskaźniki.

Nazwa zadania	Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa	Wartość osiągnięta	Stopień realizacji (%)	Założony budżet (tys. PLN)	Wydatki rozliczone (tys. PLN)	Stopień wydatkowania (%)
Doradztwo zawodowe	Liczba osób biernych zawodowo, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, objętych wsparciem w programie	100	100	100%	200	200	100%
	Liczba osób należących do kategorii NEET, dla których opracowano IPD	100	30	30%			
Szkolenia	Liczba osób należących do kategorii NEET objętych wsparciem szkoleniowym w projekcie	100	100	100%	200	200	100%
	Liczba osób należących do kategorii NEET, którzy podwyższyli swoje kwalifikacje	100	90	90%			
Staże zawodowe	Liczba osób należących do kategorii NEET, którzy odbyli staż zawodowy w ramach projektu	100	85	85%	200	170	85%
Pośrednictwo pracy	Liczba osób należących do kategorii NEET objętych wsparciem doradczym i warsztatowym w ramach integracji z rynkiem pracy	80	85	106,25%	200	200	100%
	Efektywność zatrudnieniowa ogółem	43%	10%	23,26%			

W każdym z zadań nie zrealizowano jednego z założonych wskaźników. Jednocześnie w trzech zadaniach, z wyjątkiem zadania *Stáže zawodowe*, wykorzystano w całości (100%) budżet zaplanowany na ich realizację. W zadaniu *Stáže zawodowe* jedyny zaplanowany w nim wskaźnik osiągnięto na poziomie 85%, który koresponduje z poziomem wykorzystania budżetu, tj. 85%. Jest to przesłanka do odstąpienia od żądania zwrotu wydatków niekwalifikowalnych w ramach tego zadania, gdyż niższy niż zakładano stopień realizacji założeń merytorycznych zadania jest proporcjonalny do stopnia wydatkowania budżetu w tym zadaniu.

W pozostałych zadaniach **zasadnym jest naliczenie wydatków niekwalifikowalnych z tytułu reguły proporcjonalności odrębnie w ramach każdego z zadań. Do wyliczenia wydatków niekwalifikowalnych należy uwzględnić wskaźniki nieosiągnięte w poszczególnych zadaniach.** Przy czym zrealizowanie w zadaniu *Pośrednictwo pracy* wskaźnika *Liczba osób należących do kategorii NEET objętych wsparciem doradczym i warsztatowym w ramach integracji z rynkiem pracy* na poziomie wyższym od oczekiwanego, tj. 106,25% pozostaje bez wpływu na wartość wydatków niekwalifikowalnych w tym zadaniu.

KROK 3 – Porównanie stopnia realizacji wskaźników ze stopniem wykorzystania budżetu

Zatwierdzony do realizacji projekt to m.in. budżet projektu z ustalonymi zadaniami i przewidzianymi na ich realizację środkami finansowymi oraz listą oczekiwanych rezultatów podjętej inwestycji. Jeżeli na etapie końcowego rozliczenia projektu, pomimo nieosiągnięcia założonych wartości docelowych wskaźników, stopień ich realizacji jest na porównywalnym poziomie (proporcjonalny) lub wyższy w odniesieniu do stopnia wydatkowania budżetu projektu na ten cel **uzasadnionym jest odstąpienie od żądania zwrotu środków niekwalifikowalnych z tytułu reguły proporcjonalności.** Istotą reguły proporcjonalności jest bowiem kwalifikowanie w projekcie wydatków w kwocie adekwatnej do poziomu osiągniętych w nim założeń merytorycznych, mierzonych za pomocą zdefiniowanych wskaźników monitorowania.

Odstąpienie od żądania zwrotu środków niekwalifikowalnych z tytułu reguły proporcjonalności

**Stopień realizacji
kwestionowanego
wskaźnika**

=>

**Stopień wykorzystania
budżetu na ten cel**

WYJĄTEK!

Powyższa zasada nie ma zastosowania do wskaźników odpowiadających za spełnienie kryterium/ów konkursowego/ych, z tytułu którego/ych projekt otrzymał dodatkowe punkty na etapie oceny wniosku o dofinansowanie.

W odniesieniu do zakresu projektu monitorowanego poprzez wskaźnik korespondujący z kryterium konkursowym, wydatkowanie założonego na ten cel budżetu projektu na poziomie niższym lub równym stopniu realizacji tego wskaźnika, nie stanowi przesłanki do odstąpienia od żądania zwrotu wydatków niekwalifikowalnych z tytułu reguły proporcjonalności.

PRZYKŁAD 4

Projekt rozliczany wg poniesionych wydatków. Do projektu zrekrutowano mniejszą od założonej liczbę osób. Skutkowało to nieosiągnięciem na założonym poziomie wszystkich wskaźników produktu zaplanowanych w projekcie. Większa część z nich zrealizowana została na poziomie 90%. Jeden ze wskaźników produktu osiągnięto na poziomie 80%. Niższe od oczekiwanych wartości wskaźników produktu przełożyły się na niższe wydatkowanie zatwierdzonego budżetu projektu (90%).

Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa	Wartość osiągnięta	Stopień realizacji (%)	Założony budżet (tys. PLN)	Wydatki rozliczone (tys. PLN)	Stopień wydatkowania (%)
KLUCZOWE WSKAŹNIKI PRODUKTU				600	540	90%
Liczba osób biernych zawodowo, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, objętych wsparciem w programie	100	90	90%			
Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w programie	5	4	80%			
Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	20	18	90%			
Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie	5	5	100%			
WSKAŹNIKI PRODUKTU SPECYFICZNE DLA PROJEKTU						
Liczba osób należących do kategorii NEET, dla których opracowano IPD	100	90	90%			
Liczba osób należących do kategorii NEET objętych wsparciem szkoleniowym w projekcie	100	90	90%			
Liczba osób należących do kategorii NEET objętych wsparciem doradczym i warsztatowym w ramach integracji z rynkiem pracy	100	90	90%			
Liczba osób należących do kategorii NEET w wieku 15-24 lata, objętych wsparciem w projekcie	80	72	90%			
Liczba osób należących do kategorii NEET, którzy odbyli staż zawodowy w ramach projektu	100	90	90%			
KLUCZOWE WSKAŹNIKI REZULTATU						
Liczba osób poniżej 30 lat, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	100	90	90%			
WSKAŹNIKI REZULTATU SPECYFICZNE DLA PROJEKTU						
Efektywność zatrudnieniowa ogółem w ramach projektu	43%	42%	97,7%			
Efektywność zatrudnieniowa w grupie osób długotrwale bezrobotnych	35%	33%	94,3%			
Efektywność zatrudnieniowa w grupie osób niepełnosprawnych objętych wsparciem projektu	17%	15%	88,2%			

Poza wskaźnikami produktu, w projekcie nie osiągnięto także założonych trzech wskaźników rezultatu dotyczących efektywności zatrudnieniowej udzielonego wsparcia aktywizacyjnego. Stopień ich realizacji to 88,2%-97,7%. Przywołane wartości wskaźników efektywności zatrudnieniowej, pomimo ich niezrealizowania, są proporcjonalne do stopnia wydatkowania w projekcie (90%). **Jest to przesłanka do odstąpienia od żądania w projekcie zwrotu środków niekwalifikowalnych z tytułu reguły proporcjonalności, pod warunkiem, iż nieosiągnięte wskaźniki nie odpowiadały za spełnienie kryteriów ustanowionych w konkursie, w którym projekt uzyskał dofinansowanie.**

KROK 4 – Wyliczenie wydatków niekwalifikowalnych

Jeżeli poziom realizacji założeń merytorycznych projektu jest nieproporcjonalny do stopnia wykorzystania budżetu projektu na ten cel, niezasadnym jest kwalifikowanie wydatków w pełnej wysokości wynikającej z zatwierzonego wniosku o dofinansowanie.

Wyliczenie wydatków niekwalifikowalnych z tytułu reguły proporcjonalności należy rozpocząć od wyliczenia maksymalnej kwoty, jaką beneficjent mógł wydatkować na osiągnięty zakres merytoryczny projektu, poprzez porównanie stopnia kwestionowanego wskaźnika do zatwierzonego budżetu projektu. W wyliczeniu należy uwzględnić wagę kwestionowanego wskaźnika, o ile pozostałe wskaźniki realizowane w projekcie/zadaniu były równorzędne względem wskaźnika uwzględnionego w regule proporcjonalności, tj. były realizowane równocześnie, wartość żadnego z nich nie była zależna od pozostałych. Wpływa to na odpowiednie zmniejszenie wysokości wydatków niekwalifikowalnych, uzasadnione zrealizowaniem równorzędnie pozostałej części projektu na oczekiwanym poziomie.

Natomiast w przypadku kwestionowania wskaźnika, którego realizacja zależała od pozostałych wskaźników w projekcie/zadaniu, należy wziąć pod uwagę, iż stopień jego wykonania jest pochodną stopnia realizacji wszystkich wskaźników w projekcie/zadaniu. Nieosiągnięcie takiego wskaźnika wiązać się będzie z niezrealizowaniem pozostałych wskaźników założonych w projekcie/zadaniu. Stąd, przy wyliczeniu wydatków niekwalifikowalnych z tytułu reguły proporcjonalności w oparciu o ten wskaźnik, nie będzie on podlegał „ważeniu”.

W dalszej kolejności należy wyliczyć różnicę pomiędzy kwotą maksymalną do rozliczenia a kwotą faktycznie wydatkowaną przez beneficjenta w projekcie/zadaniu. Jeżeli beneficjent wydatkował więcej niż maksymalna kwota proporcjonalna do zatwierzonego budżetu projektu, nadwyżka jest niekwalifikowalna. W rozliczeniu końcowym projektu pomniejsza się wydatki kwalifikowalne projektu w zadaniu wg stopnia wydatkowania.

PRZYKŁAD 5

Projekt rozliczany wg poniesionych wydatków. W projekcie objęto wsparciem założoną liczbę osób (100). Dla wszystkich opracowane zostały IPD. Nie wszyscy uczestnicy projektu po opracowaniu IPD przystąpili do szkoleń (90 osób). 10 osób zrezygnowało z udziału w projekcie, a na ich miejsce nie zrekrutowano nowych uczestników. Poza szkoleniami, ww. uczestnicy objęci zostali wsparciem doradczym i warsztatowym w ramach integracji z rynkiem pracy. Spośród ww. grupy 90 uczestników tylko 85 z nich kontynuowało udział w projekcie, odbywając staż zawodowy.

Kluczowym dla powodzenia projektu było zrealizowanie założonych w nim wskaźników rezultatów dotyczących efektywności zatrudnieniowej, gdyż korespondowały one z ustalonym kryterium w konkursie, za którego spełnienie projekt otrzymał dodatkowe punkty na etapie oceny wniosku o dofinansowanie.

Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa	Wartość osiągnięta	Stopień realizacji (%)	Założony budżet (tys. PLN)	Wydatki rozliczone (tys. PLN)	Stopień wydatkowania (%)
KLUCZOWE WSKAŹNIKI PRODUKTU				700	650	92,6%
Liczba osób biernych zawodowo, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, objętych wsparciem w programie	100	100	100%			
Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w programie	5	2	40%			
Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	20	10	50%			
Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie	5	5	100%			
WSKAŹNIKI PRODUKTU SPECYFICZNE DLA PROJEKTU						
Liczba osób należących do kategorii NEET, dla których opracowano IPD	100	100	100%			
Liczba osób należących do kategorii NEET objętych wsparciem szkoleniowym w projekcie	100	90	90%			
Liczba osób należących do kategorii NEET objętych wsparciem doradczym i warsztatowym w ramach integracji z rynkiem pracy	100	90	90%			
Liczba osób należących do kategorii NEET w wieku 15-24 lata, objętych wsparciem w projekcie	80	80	100%			
Liczba osób należących do kategorii NEET, którzy odbyli staż zawodowy w ramach projektu	100	85	85%			
KLUCZOWE WSKAŹNIKI REZULTATU						
Liczba osób poniżej 30 lat, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	90	85	94,44%			
WSKAŹNIKI REZULTATU SPECYFICZNE DLA PROJEKTU						
Efektywność zatrudnieniowa ogółem w ramach projektu	43%	26%	60,5%			
Efektywność zatrudnieniowa w grupie osób długotrwale bezrobotnych	35%	40%	114,3%			
Efektywność zatrudnieniowa w grupie osób niepełnosprawnych objętych wsparciem projektu	17%	50%	294,1%			

W efekcie prowadzonych w projekcie działań nie udało się zrealizować wszystkich założonych wskaźników produktu. Przede wszystkim, z uwagi na rezygnację z udziału w projekcie 10 osób nie osiągnięto następujących wskaźników: *liczba osób należących do kategorii NEET objętych wsparciem szkoleniowym w projekcie (90%), liczba osób należących do kategorii NEET objętych wsparciem doradczym i warsztatowym w ramach integracji z rynkiem pracy (90%) oraz liczba osób należących do kategorii NEET, którzy odbyli staż zawodowy w ramach projektu (85%)*. Objęcie wsparciem mniejszej liczby osób koresponduje z niższym wydatkowaniem założonego budżetu, tj. 85,7%. Jednocześnie, w projekcie nie zrealizowano innych dwóch wskaźników produktu, tj. *liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem w programie (40%), liczba osób bezrobotnych objętych wsparciem w programie (50%)*. Przywołane wskaźniki dotyczyły struktury udzielonego wsparcia w projekcie. **Z perspektywy celu projektu, jak również ustalonych w konkursie kryteriów, ich osiągnięcie nie było kluczowe dla powodzenia projektu.** Zaplanowana skala wsparcia tych dwóch grup w ramach grupy docelowej projektu też była niewielka, osoby długotrwale bezrobotne jak osoby niepełnosprawne stanowiły 5% osób wspartych w projekcie.

Ponadto, w projekcie nie osiągnięto wskaźnika rezultatu dotyczącego efektywności zatrudnieniowej ogółem dla projektu (60,5% wartości docelowej). Odpowiadał on za spełnienie przez projekt kryterium, w ramach którego na etapie oceny wniosku o dofinansowanie, projekt otrzymał dodatkowe punkty. Łączna suma punktów uzyskanych podczas oceny wniosku pozwoliła na uzyskanie dofinansowania projektu. Dlatego też jego stopień realizacji jest krytyczny dla oceny kwalifikowalności wydatków rozliczonych w projekcie.

Podkreślić należy, iż dwa pozostałe wskaźniki rezultatu dotyczące efektywności zatrudnieniowej, tj. *efektywność zatrudnieniowa w grupie osób długotrwale bezrobotnych* (114,3% wartości docelowej) oraz *efektywność zatrudnieniowa w grupie osób niepełnosprawnych objętych wsparciem projektu* (294,1% wartości docelowej) osiągnięte zostały na poziomie znacznie powyżej oczekiwań. Wskaźniki te nie są bez znaczenia dla oceny stanu faktycznego, w tym do oszacowania stopnia niezrealizowania założeń merytorycznych projektu.

W projekcie nie został ponadto osiągnięty wskaźnik rezultatu dotyczący *liczby osób poniżej 30 lat, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu* (94,44%). Tylko 85 osób, spośród 90 objętych wsparciem szkoleniowym podniosło swoje kwalifikacje uzyskując stosowny certyfikat. **Wskaźnik ten nie warunkował spełnienia przez projekt kryterium konkursowego, jak również nie był najniższym zrealizowanym wskaźnikiem rezultatu w projekcie.**

Tym samym, najniższym zrealizowanym wskaźnikiem w projekcie, kluczowym z perspektywy realizacji celu projektu jest wskaźnik dotyczący *efektywności zatrudnieniowej ogółem dla projektu* (60,5% wartości docelowej). Niemniej, ponieważ pozostałe dwa wskaźniki dotyczące *efektywności zatrudnieniowej* odpowiednio w grupie osób długotrwale bezrobotnych oraz osób niepełnosprawnych, zostały osiągnięte, co więcej – na poziomie znacznie powyżej oczekiwanych wartości, w analizowanym projekcie zadany jest uwzględnienie ich przy wyliczeniu wydatków niekwalifikowalnych z tytułu reguły proporcjonalności. W praktyce oznacza to wyliczenie ww. wydatków w oparciu o średnią arytmetyczną z trzech wskaźników efektywności zatrudnieniowej, przy czym, w ww. wyliczeniu jako stopień realizacji wskaźników efektywności w grupie osób długotrwale bezrobotnych oraz osób niepełnosprawnych należy przyjąć 100%. Nadwykonanie w projekcie części założonych wskaźników nie zwiększa stopnia realizacji celu projektu.

Poziom wskaźnika będącego podstawą do rozliczenia projektu w oparciu o regułę proporcjonalności (86,8%, tj. $[60,5\%+100\%+100\%]/3$) jest niższy od stopnia wykorzystania budżetu przeznaczzonego na ten cel (92,6%). Uwzględniając stopień realizacji ww. wskaźnika beneficjent mógł przeznaczyć na ten cel maksymalnie 607 600 zł (60,5% z 700 000 zł). Różnica w kwocie 42 400 zł (650 000 zł – 607 600 zł) stanowi wydatek niekwalifikowalny.

Powyższy przykład rozliczenia projektu z zastosowaniem reguły proporcjonalności, w szczególności w aspekcie uwzględnienia do wyliczenia wydatków niekwalifikowalnych średniej arytmetycznej z trzech wskaźników rezultatu dot. efektywności zatrudnieniowej, nie stanowi ogólnej zasady. **Ocena kwalifikowalności wydatków w ramach reguły proporcjonalności zawsze powinna być prowadzona indywidualnie z uwzględnieniem specyficznego kontekstu w projekcie.**

KROK 5 – Wyliczenie wydatków niekwalifikowalnych w kosztach pośrednich

Zgodnie z *Wytycznymi* (podrozdział 8.8 pkt 3), z uwagi na uznanie w *kosztach bezpośrednich* części wydatków za niekwalifikowalne z tytułu reguły proporcjonalności, proporcjonalnemu pomniejszeniu podlegają także wydatki rozliczone w *kosztach pośrednich* według przyjętej stawki ryczałtowej (podrozdział 8.4 pkt 5). Nie dotyczy to przypadków, gdy wyliczenie korekty bazuje na budżecie całościowym, uwzględniającym także *koszty pośrednie*.